ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 3, Αρ. 1-2 (1926)

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1926), Τεύχη α΄-β΄, Περίοδος Β'

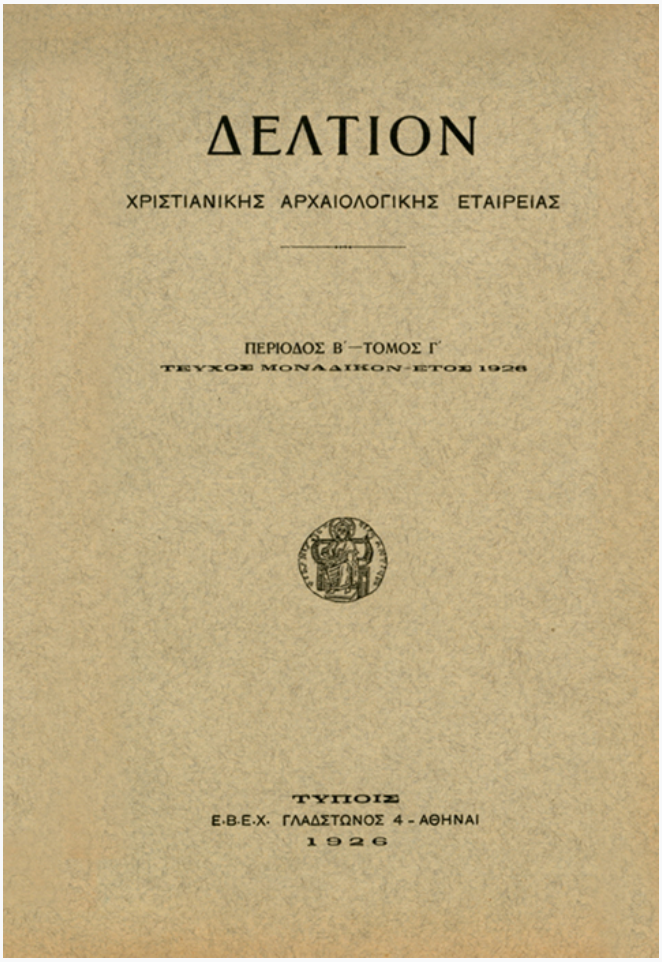

Βιβλιογραφία

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

doi: 10.12681/dchae.1323

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (2013). Βιβλιογραφία. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, *3*(1-2), 83–89. https://doi.org/10.12681/dchae.1323

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** EKT | **Πρόσβαση:** 12/10/2026 17:54:49

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βιβλιογραφία

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1926), Τεύχη α΄-β΄, Περίοδος Β'• Σελ. 83-89

ΑΘΗΝΑ 1926

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE
e-Publishing

www.deltionchae.org

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Χ. Α. ΝΟΜΙΚΟΥ. *'Ανατολὴ καὶ ἰσλάμ. 'Ιστορικὲς ὁμιλίες.* Γράμματα. *'Αλεξάνδρεια* 1925.—*Τοῦ αὐτοῦ. Τὰ Χριστιανικὰ κεραμουργήματα τοῦ ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου τῶν 'Ιεροσολύμων.* 'Αλεξάνδρεια 1922.—*Τοῦ αὐτοῦ. 'Η λεγομένη Ροδιακὴ ἀγγειοπλαστική.* 'Αλεξάνδρεια 1919.—*Τοῦ αὐτοῦ. 'Αραβικὰ ἱστορήματα.* 'Αλεξάνδρεια, 1920. 'Ως ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἄνω ἔργων καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίων, ἅτινα ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἐξέδωκεν ὁ μήτε κόπου μήτε δαπάνης φειδόμενος συγγραφεύς, ὁ κ. Χ. Νομικὸς καίτοι νέος ἀνὴρ ἀκόμη κατέστη ἐν τούτοις ὁ εἰδικώτατος περὶ τὴν ἀνατολικὴν κεραμουργίαν, σὺν ταύτῃ δὲ καὶ γνώστης τῶν θρύλων καὶ παραδόσεων τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, παρ' οἷς ἀπὸ μακροῦ διατρίβει. Οὐδεὶς τῶν παρ' ἡμῖν περὶ τὰ μεσαιωνικὰ καὶ βυζαντινὰ ἀσχολουμένων εἶνε τόσον βαθὺς κάτοχος τῆς Μουσουλμανικῆς καὶ Περσικῆς τέχνης ὡς ὁ συγγραφεὺς τῶν εἰρημένων βιβλίων, ἐν οἷς μετ' ἄκρας εὐκρινείας καὶ καλαισθησίας ἀναπτύσσει καὶ διασαφηνίζει τὸν ρυθμὸν τῶν ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευομένων μνημείων. 'Αλλ' ἐκτὸς τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ δεινότητος ὁ κ. Νομικὸς εἶνε καὶ δόκιμος λογογράφος κεκτημένος ὕφος ζωηρὸν καὶ ῥέον εἰς γλῶσσαν δημώδη, ἥτις ἐνῶ εἶνε τόσον προσηρμοσμένη πρὸς τὸ θέμα τοῦτο, τοὐναντίον ἀπᾴδει τελείως εἰς θέματα ὑψηλότερα, οἷον αἱ ἐπιστημονικαὶ αὐτοῦ δημοσιεύσεις. Τοῦτο ἄλλως τε εἶνε τὸ ῥιζικὸν σφάλμα τῶν ἀνιάτων δημοτικιστῶν, οἵτινες δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι ἡ γλῶσσα καὶ ἡ περιβολὴ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἐν τῷ μαγειρείῳ καὶ ἐν τῷ 'Αρείῳ Πάγῳ ἢ ἐν τῷ 'Εθν. Συνεδρίῳ. Ἄλλο «λέβης» καὶ ἄλλο «καζάνι», ἄλλο «ἀφτὶ» καὶ «μάτι» καὶ ἄλλο «ὠτολογία» καὶ «ὀφθαλμός», ἄλλο πάλιν τὸ «κούτελο» καὶ διάφορον τὸ «μέτωπον». Τοιαῦτα δὲ εἶνε ἀναρίθμητα μὴ χρήζοντα οὐδεμιᾶς ἀναπτύξεως διὰ τοὺς ἔχοντας καλαισθησίαν καὶ βαθεῖαν τῆς γλώσσης συνείδησιν. 'Υπὸ ἔποψιν τυπογραφικὴν καὶ ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως τὰ συγγράμματα τοῦ κ. Χ. Νομικοῦ εἶνε ὑποδειγματικά. Εἶνε ἀληθῆ χάρματα τῶν ὀφθαλμιῶν καὶ τῆς ἀφῆς!

SATURNINO XIMENÈS. L'Asie mineure en ruines. Ouvrage orné de 49 gravures hors texte et 8 cartes. Plon—Nourrit. Τὸ βιβλίον τοῦτο μόλις πρὸ μηνῶν ἐκδοθὲν εἶνε πολυτιμότατον, διότι ἐγράφη ἀπὸ συγγραφέα εὐρυτάτης ἀρχαιομαθείας καὶ γλαφυρότητος. 'Ο 'Ισπανὸς ἀρχαιολόγος καὶ λόγιος κ. Χιμενὲς ἔζησε τὸ πλεῖστον τοῦ βίου αὐτοῦ ἐν 'Ελλάδι καὶ Τουρκίᾳ, γνωρίζει δ' ὡς ὀλίγοι τὴν τοπογραφίαν, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν τῶν χωρῶν τούτων, ἃς ἐπεσκέφθη, κατὰ τὸ 1923, διέτρεξεν ἐπὶ θαυμαστῆς θαλαμηγοῦ ἀνηκούσης εἰς περιφανῆ πολιτικὸν ἄνδρα καὶ ἐπιστήθιον φίλον του, τὸν *Καμπό*, εἰς ὃν ἀφιεροῖ καὶ τὸ παρὸν σύγγραμμά του, διότι, ὡς γράφει ὁ ἴδιος, τοῦτο εἶνε κοινὸν τέκνον ἀμφοτέρων καὶ πρὸ παντὸς μιᾶς πολυμήνου κοινῆς θαλασσίας ἐκδρομῆς. 'Αλλ' ὁ κ. Χιμενὲς ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιάζον καὶ ἐξαιρετικόν, ὅτι δηλ. φιλοπονώτατος ὢν ἀνέγνωσε τὰ σπουδαιότερα τῶν περὶ Μ. 'Ασίας

συγγραφέντων βιβλίων καὶ περιγραφῶν, οὕτω δὲ τὸ ἔργον του εἶναι προϊὸν μακρᾶς μελέτης καὶ αὐτοψίας. Ὁ δὲ φιλελληνισμὸς τοῦ συγγραφέως ἐκδηλοῦται ἀνὰ ἑκάστην σελίδα, ἰδίως ἐν τῷ Ἐπιλόγῳ, ὅπου ἀπεριφράστως γράφει ὅτι ἡ Μ. Ἀσία εἶνε ἀδύνατον νὰ ζήσῃ ἄνευ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅτι ἡ ἀποχώρησίς των ἐκεῖθεν εἶνε ἡ μεγίστη διὰ τοὺς Τούρκους καταστροφή.

ΗΛΙΑ ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ, ἱστορία τῆς νεοελλην. λογοτεχνίας ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων. ***Μετ' εἰσηγήσεως περὶ τῆς Βυζαντινῆς λογοτεχνίας.*** Ἐκδότης ***Μιχ. Ζηκάκης*** 1924—25. Τὸ ὀγκῶδες δίτομον τοῦτο ἔργον ἀναπληροῖ μέγα κενὸν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ, ἥτις ἐστερεῖτο μιᾶς ἐπιστημονικῆς ἱστορίας τῆς ἐξελίξεώς της. Ὁ κ. Βουτιερίδης ἦτο ὁ μᾶλλον ἐνδεδειγμένος ἵνα ἀναλάβῃ καὶ φέρῃ εἰς πέρας τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, διότι ἐκτὸς τῆς φιλολογικῆς του μορφώσεως εἶνε καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ποιητῶν καὶ λογογράφων τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος. Ἡ «Εἰσαγωγή» του ἰδίως περὶ Βυζαντινης λογοτεχνίας εἶνε αὐτοτελὴς μελέτη, διαφωτίζουσα πλεῖστα σκοτεινὰ σημεῖα, ὡς τὰ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῆς δημοτικῆς ποιήσεως καὶ λογογραφίας. Ἡ μελέτη αὕτη ἤξιζε νὰ ἐκτυπωθῇ ἰδιαιτέρως, ἵνα γείνῃ γνωστὴ εἰς εὐρύτερον κύκλον. Τὸ δὲ ὅλον σύγγραμμα διαπνέει πνεῦμα ἀνωτέρας σκέψεως, εἶνε δὲ γεγραμμένο εἰς γλῶσσαν γλαφυράν, ῥέουσαν, ὁμαλωτάτην, διότι ὁ κ. Βουτιερίδης, ἂν καὶ δημοτικιστής, ἀντιθέτως πρὸς τὸν κ. Νομικόν, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγράψαμεν, ἀποβλέπων εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ φιλοσοφικὸν τοῦ θέματος, ἐχρησιμοποίησε λίαν προσφόρως γλῶσσαν καλλιεπεστάτην, ἀνταξίαν τῶν ἰδεῶν καὶ γνωμῶν, ἃς ἀναπτύσσει.

ΣΤΙΛΠΩΝΟΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ. Ἑλληνικὴ Λαογραφία. Μέρος Α' μνημεῖα τοῦ λόγου. Ἀθῆναι, 1923. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ κ. Κυριακίδου εἶνε πολλοῦ λόγου ἄξιον, διότι δίδει σαφῆ ἰδέαν τοῦ εὐρυτάτου σκοποῦ τῆς Λαογραφίας, ἀναπτύσσον τὰς θεμελιώδεις ταύτης ἀρχὰς καὶ βάσεις. Ὁ κ. Κυριακίδης, ἀκάματος συλλέκτης παντὸς λαογραφικοῦ στοιχείου καὶ διευθυντὴς τοῦ παρ' ἡμῖν λαογραφικοῦ ἀρχείου εἶνε ἄξιος ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἐργασίαν του ταύτην.

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ. Ἔτος Α'. Ἀθῆναι, 1924. Ἡ πρό τινων ἐτῶν συστᾶσα «Ἑταιρεία Βυζαντινῶν σπουδῶν» ὑπὸ πολλῶν λογίων, Βυζαντιολόγων καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν ἐπιστημόνων προσείλκυσε τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὰς Βυζαντινὰς σπουδὰς τοῦ Ἑλλην. κοινοῦ διὰ διαλέξεων καὶ ἐκδρομῶν, ἀπὸ διετίας δὲ καὶ διὰ τῆς ἐκδόσεως ***Ἐπετηρίδος*** περιεχούσης πλείστας ἀξιολόγους μελέτας. Ἡ προκειμένη τοῦ α' ἔτους περιέχει τὰ ἑξῆς: ***Φ. Κουκουλέ, Λαογραφικαὶ εἰδήσεις παρὰ τῷ ἐν Θεσσαλονίκῃ Εὐσταθίῳ***, (σελ. 5—40), ἐν ᾧ διὰ πλήθους παραδειγμάτων ἀποδείκνυται ὅτι ὁ ἐπιφανὴς ἐκεῖνος ἱεράρχης καὶ ἑρμηνευτὴς τοῦ Ὁμήρου, οὐχ ἧττον περιέσωσε πλείστας λαογραφ. εἰδήσεις καὶ κατέστη οἱονεὶ πρόδρομος τῆς νέας ταύτης ἐπιστήμης.—***Κ. Ἀμάντου, παρατηρήσεις τινὲς εἰς τὴν μεσαιωνικὴν γεωγραφίαν*** (σελ. 41—54). Ὁ συγγραφεὺς διαφωτίζει πλεῖστα σκοτεινὰ προβλήματα τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν γεωγραφίας ἰδίως ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ.—***Β. Κ. Στεφανίδου. Οἱ Πάπαι Κελεστῖνος ὁ Α' καὶ Λέων ὁ Α' ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς Βυζαντ. αὐτοκράτορας*** (σελ. 55—85). ***Κ. Ι. Δυοβουνιώτου. Κρίσεις περὶ τῶν συγγραμμάτων Μακαρίου Αἰγυπτίου.—Γ. Π. Ἀναγνωστοπούλου. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν νεοελλην.***

διαλεκτολογίαν (σελ. 93—108. Ἡ σύντομος αὕτη διατριβὴ περιέχει ἐν τέλει πολύτιμον βιβλιογραφίαν διὰ τὰ κατὰ τόπους ἐν Ἑλλάδι ἰδιώματα.

Γ. Σωτηρίου. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι Μονὴ τῆς Φανερωμένης, (σελ. 109—138.)

Ὁ κ. Γ. Σωτηρίου, Καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς τοῦ Βυζαντ. Μουσείου, μᾶς παρέχει διὰ τῆς παρούσης μελέτης του πλήρη εἰκόνα τῆς περιφήμου καὶ τόσον γραφικῆς ἔαντι τῆς Ἀττικῆς Μονῆς, τῆς Φανερωμένης. Μετὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν περὶ τὴν ἵδρυσιν αὐτῆς καὶ τῶν ἀνὰ 4 αἰῶνας περιπετειῶν της εἶτα εἰσέρχεται εἰς τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ναοῦ αὐτῆς, ὅστις εἶνε βασιλικὴ μετὰ τρούλλου κτισθεῖσα ἢ ἀνακαινισθεῖσα πιθανῶς κατὰ τὸν συγγραφέα ἐν ἔτει 1061, κατά τινα ἐπὶ τοῦ ναοῦ ἐπιγραφήν. Ἐσωτερικῶς ὁ ναὸς εἶνε κατάκοσμος, ἱστορήθη δὲ διὰ χειρὸς ***Γεωργίου Μάρκου ἐξ Ἄργους καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ν. Μπενιζέλου καὶ Γ. Κυπριώτη ἐν ἔτει 1735.*** Οἱ ἁγιογράφοι οὗτοι ἱστόρησαν πλείστους ἄλλους ναοὺς ἐν Ἀττικῇ, οἷον εἰς Κορωπί, Μαρκόπουλον κλπ. Ἰδίως ὁ Γ. Μάρκου διατηρεῖ τὴν αὐστηρότητα καὶ ἀκρίβειαν τῆς ἀληθοῦς Βυζαντ. τέχνης. Ὡς πρὸς δὲ τὸ τεχνικὸν μέρος οὗτοι ἀκολουθοῦσι τοὺς κανόνας, οὓς περιλαμβάνει ἡ περίφημος ***Ἑρμηνεία τῶν Ζωγράφων***, περὶ ἧς ἴδε ἐκτενῆ μελέτην ἐν σελ. 49—61 τοῦ παρόντος «Δελτίου» ὑπὸ τοῦ Παντελῆ Ζωγράφου, ἁγιογράφου. Εἶτα ὁ συγγραφεὺς περιγράφει λεπτομερῶς ὁλόκληρον τὴν ἁγιογραφικὴν διακόσμησιν, ἥτις ἀπὸ τοῦ 14 καὶ ἰδίως τοῦ 16 αἰῶνος ἀκολουθεῖ τὸν δογματικὸν ἢ λειτουργικὸν κύκλον μετὰ πλείστων νέων παραστάσεων. Ἐν τέλει δὲ ἀφιεροῖ ἴδιον Κεφάλαιον εἰς τὴν καταγωγὴν καὶ ἐξέλιξιν τοῦ τύπου τῆς ***Βασιλικῆς μετὰ τρούλλου.***

Ὁ κ. Κ. Σωτηρίου δὲν ἀναφέρει τὴν παλαιοτάτην εἰκόνα τῆς ***Θεοτόκου τῆς Ἠλιοκάλλου***, ὡς φέρεται ἐνεπιγράφως ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἣν ἀνεῦρεν ὁ ἀείμνηστος Λαμπάκης κατὰ τὸ ἔτος 1892 ὑπὸ τὴν στέγην τῆς Μονῆς Φανερωμένης (ἴδ. Δελ. Α. σελ. 65 καὶ Κατάλογος Μουσείου Χριστ. ἀρχ. Ἑταιρείας 1908 σελ. 69 ἀρ. 68). Ἡ εἰ ὢν αὕτη εὕρηται νῦν μετὰ τῆς λοιπῆς παρακαταθήκης τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας ἐν τῷ Βυζαντινῷ Μουσείῳ.

Ἰ. Βογιατζίδου. Τὸ χρονικὸν τῶν Μετεώρων (σελ. 139—175). ***Α. Α. Παπαδοπούλου, Θεανδρικὰ μυστήρια*** (σελ. 176—9).—***Α. Ξυγγοπούλου. Βυζαντινὴ παράστασις μηνὸς*** (σελ. 180—8). Τὴν παράστασιν ταύτην εὗρεν ὁ συγγραφεὺς ἐγχάρακτον ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς μεταξὺ τῶν Χριστιαν. ἐπιπίων τοῦ ἀρχαίου ὑπὸ τὴν ἡμετέραν Ἀκρόπολιν Ἀσκληπείου. Πρὸς ταύτην δὲ παραβάλλει πολλὰς ἄλλας ὁμοίας τοῦ μηνὸς Αὐγούστου ἐντὸς κώδικος καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ κ. Ξυγγόπουλος διατείνεται ὅτι τὸ ἀντικείμενον ὅπερ κρατεῖ ὁ μὴν εἰς τὴν ἀριστερὰν εἶνε ριπίδιον, περὶ τούτου δὲ οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία.

—Μιχ. Στεφανίδου. Τὸ ἀκουστικὸν μυστήριον τοῦ Βυζαντίου (σελ. 189—195). Ἡ μελέτη αὕτη εἶνε περιεργοτάτη καὶ λίαν πρωτότυπος, διότι ἐπιστημονικώτατα ἑρμηνεύει τὰ φαινόμενα τῆς μυστικῆς ἠχοῦς ἐντὸς τοῦ ***τρικόγχου*** τῶν Βυζαντ. ἀνακτόρων καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ συγγραφεὺς ἀποδεικνύει πόσον οἱ Βυζαντινοὶ ἀρχιτέκτονες καὶ μαθηματικοὶ ἐνεβάθυνον εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀκουστικῆς, ὧν πρῶτοι μεγάλοι ἐρευνηταὶ ὑπῆρξαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Τελευταῖος τούτων ***Ἀπολλώνιος ὁ Περγαῖος*** (250—190 π.Χ.) ἀνέπτυξε τὰ μάλιστα τὴν θεωρίαν τῶν κωνικῶν τομῶν, ὑπομνηματιστὴς δ' αὐτοῦ ἦτο ὁ Εὐτόκιος (6ος αἰ.), μαθητὴς καὶ φίλος τῶν δύο μεγάλων τῆς Ἁγ. Σοφίας ἀρχιτεκτόνων, τοῦ Ἰσιδώρου καὶ

τοῦ Ἀνθεμίου.—*Γ. Ν. Χατζιδάκι.* ***Ἡ πρώτη ἀναγέννησις τῶν Ἑλλην. γραμμάτων*** (σελ. 196—8). *Χ. Α. Νομικοῦ.* ***Τὸ πρῶτον τζαμὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως*** (σελ. 199—209).—*Ν. Γιανοπούλου,* ***αἱ παρὰ τὴν Δημητριάδα Βυζαντ. μοναὶ*** (σελ. 210—240). Ὁ ἀκάματος Μεσαιωνοδίφης καὶ Βυζαντιολόγος, νῦν δ' ἐπιμελητὴς ἀρχαιοτήτων Χαλκίδος καὶ Ἀλμυροῦ μᾶς δίδει εἰς τὴν διατριβὴν ταύτην πιστοτάτην καὶ λεπτομερεστάτην περιγραφὴν τῶν ἐν Δημητριάδι βυζαντ. μονῶν μετὰ τῆς ἱστορίας τῶν ἱδρυτῶν αὐτῆς Μαλιασηνῶν, συγγενῶν τῶν Κομνηνῶν. Περὶ ταύτης ἐγράψαμεν καὶ ἐν τῷ «Δελτίῳ» τοῦ 1925.

—*Χρ. Παντελίδου.* ***Ξύλινα ἀντιμήνδια*** (σελ. 241—5).—***Τοῦ αὐτοῦ*** (σελ. 246—53). ***Συμπλήρωσις τοῦ καταλόγου τῶν Ἡγουμένων τῆς μονῆς Κύκκου.*** *Ἐμμ. Πεζοπούλου.* ***Συμβολαὶ κριτικαὶ καὶ γραμματικαὶ*** (σελ. 254—73).—*Π. Α. Φουρίκη.* ***Ἡ Πρέβεζα*** (σ. 274—294). Τὸ ζήτημα τοῦτο μὲ ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως καὶ προσωπικῶς, διότι πλεῖστον μέρος τοῦ βίου μου ἀφιέρωσα εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τῆς Νικοπόλεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας καὶ ἐπὶ μακρότατον χρόνον κατὰ διαλείμματα διέμεινα ἐν Πρεβέζῃ. Ἡ συχνὴ αὕτη διατριβὴ μοὶ παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσω πᾶν ὅτι ἀρχαῖον ἢ χριστιανικὸν ὑπῆρχεν ἐν ταύτῃ, τὸ προϊὸν δὲ τῆς ἐργασίας μου ταύτης ἐδημοσίευσα πρὸ ἐτῶν ἐν τοῖς «Πρακτικοῖς» τῆς ἀρχ. Ἑταιρείας (1914). Ἀλλὰ τὰ περὶ τῆς θέσεως, ὀνομασίας καὶ ἱστορίας τῆς Πρεβέζης δὲν ἐπραγματεύθην ποσῶς, ἐκτὸς μικρᾶς προχείρου σημειώσεως καὶ ταύτης δυστυχῶς οὐχὶ τελείως ἀκριβοῦς, ὡς εὐθὺς κατόπιν ἐξηλέγξαμεν. Τοὐναντίον ἡ μελέτη τοῦ ἀρχαιοδίφου κ. Π. Φουρίκη περὶ τὰ τρία ταῦτα εἰδικῶς καὶ λεπτομερῶς περιστρέφεται, ἤτοι περὶ τῆς ***θέσεως,*** τῆς ***κτίσεως*** καὶ περὶ τοῦ ***ἐτύμου*** τῆς λέξεως ***Πρεβέζης.*** Καὶ ἐν πρώτοις ὁ συγγραφεὺς διδει πλήρη καὶ σαφῆ περιγραφὴν τῆς θέσεως τῆς Πρεβέζης, ἣν πολλοὶ συγχέουσι μετὰ τῆς Νικοπόλεως, ἄλλοι δέ μετὰ τῆς Βερενίκης, τῆς ὕπὸ τοῦ Πύρρου οἰκισθείσης. Εἶτα ἐνδιατρίβων περὶ τὸ ζήτημα τῆς κτίσεως αὐτῆς ἀποδεκνύει πόσον ἀσύστατος εἶνε ἡ χρονολογία τῆς ἱδρύσεως τῆς Πρεβέζης ὑπὸ τῶν Τούρκων τῷ 1495, ἣν ἀβασανίστως πάντες σχεδὸν παρεδέθησαν, μηδ' ἐμοῦ ἐξαιρουμένου, ὅστις ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς μελέτης μου παρετήρησα ὅτι ἡ Πρέβεζα ἀναφέρεται ἐπανειλημμένως ἐν τῷ ***Χρονίῳ τοῦ Μορέως,*** ὡς ἡ ἐν ἔτει 1292 ἐπιδρομὴ τῶν Γενουηνίων. Διὰ τοῦτο καὶ πληρέστατα συμφωνῶ μετὰ τοῦ κ. Φουρίκη ὅτι καὶ αἱ τοιχογραφίαι τοῦ Ἁγ. Νικολάου ἀνήκουσιν εἰς καθαρῶς Βυζαντινὴν περίοδον, ὡς ἄλλως μαρτυρεῖ τοῦτο ἡ θυμαστὴ τούτων τεχνοτροπία. Τελευταῖον ὁ συγγραφεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ σκοτεινὸν ζήτημα τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως «Πρέβεζα», περὶ οὗ τόσα καὶ τόσα ἐγράφησαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς ἀνασκευάζει τοὺς παράγοντας τὴν λέξιν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς λέξεως provisione καὶ τῶν διαφόρων παραλλαγῶν ταύτης, ἀποδεικνύων δι' ἀκαταμαχήτων ἐπιχειρημάτων τὸ τελείως ἀσύστατον τῆς ἐκεῖθεν προελεύσεως, εἶτα δὲ ὑποστηρίζει τὴν ἐκ τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης ἐτυμολογίαν, ἣν ἤδη λίαν εὐστόχως προεδίκασε καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Ἄμαντος. Ὄντως οἱ Ἀλβανοὶ καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ οἱ τῶν περιχώρων τῶν Ἀθηνῶν «πρέβεζαν» ὀνομάζουσι πάθε ***δίοδον, πέραμα*** καὶ ***πορθμόν.*** Τί λοιπὸν φυσικώτερον διὰ τοὺς Ἀλβσνοφώνους κατοικους τῆ; Ἀλβανίας καὶ τῆς Βορείου Ἠπείρου διαπεραιουμένους εἰς τὴν ἐναντι Ἀκαρνανίαν νὰ ὀνομάσωσι τὸ σημεῖον ἐκεῖνο «Πρέβεζαν». ἤτοι «πέραμα» ἢ «πάρον», ὡς ἐδόθη πολλάκις τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄνομα εἰς ὁμοίας τοποθεσίας;

Παραβλητέα πρὸς ταῦτα καὶ τὰ ἑξῆς συγγενῆ: ***Βόσπορος***, ***Περατέα***, ***Περαταριά***, ***Πέραμα***, ***Πειραιεὺς*** κλπ. Τότε δὲ ὠνομάσθη καὶ ἡ ἐρειπωθεῖσα Νικόπολις «Παλαιοπρέβεζα», φαίνεται δὲ ὅτι ἡ καταστροφὴ ταύτης περὶ τὸν 11ον αἰῶνα συμπίπτει τελείως πρὸς τὴν ἵδρυσιν τοῦ μικροῦ συνοικισμοῦ τοῦ περάματος (Πρεβέζης) ὅστις βραδύτερον ηὐξήθη εἰς σημαντικὴν πολίχνην.

—***Α. ΣΙΓΑΛΑ.*** ***Ἡ διασκευὴ τῶν ὑπὸ Χρυσίππου παραδεδομένων θαυμάτων τοῦ ἁγ. Θεοδώρου.*** (σελ. 295—339). Ἀπὸ σελ. 340 μέχρι τέλος (σ. 381) ἔπονται τὰ Πρακτικά, Βιβλιογραφία καὶ κατάλογος τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν.

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ. Ἔτος Β'. 1925. Ἐπίσης ὀγκώδης ὡς καὶ ἡ προπερυσινὴ ἐξεδόθη καὶ ἡ τοῦ παρελθόντος ἔτους ***Ἐπετηρὶς*** τῆς ἀνωτέρω Ἑταιρείας. Ἰδοὺ καὶ ταύτης ἐν συνόψει τὰ περιεχόμενα: ***Φαίδωνος Κουκουλέ. Συμβολὴ εἰς τὸ περὶ τοῦ γάμου παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς κεφάλαιον*** (σελ. 3—41), ὡραία μελέη ἀποδεικνύουσα τὴν ἀδιάσπαστον συνοχὴν τῆς Ἑλλην. φυλῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον.—***Στεφ. Ξανθουδίδου, Μολύβδιναι βοῦλλαι ἐκ τῆς Κρήτης.*** (σελ. 42—9). ***Κ. Ι. Δυοβουνιώτου. Κοσμᾶ Βεστίτωρος ἀνέκδοτα ἐγκώμια εἰς Χρυσόστομον*** (σελ. 50—83). ***Α. Α. Παπαδοπούλου. Οἱ "Ελληνες ὑπὸ τοὺς Τούρκους.*** (σελ. 84—106). Μελέτη γεγραμμένη εἰς πλήρη γλωσσικὴν ἀναρχίαν. Σημεῖον καὶ τοῦτο τῶν πο ηρῶν ἡμερῶν, ἃς διερχόμεθα!—***Α. Ξυγγοπούλου. Τὸ ἀνάγλυφον τῆς ἐπισκοπῆς Βόλου.*** (σελ. 107—121). ***Ν. Βέη. Λέων—Μανουὴλ Μακρὸς—Καλοσπίτης—Χρυσοβέργης*** (σ. 122—148).—***Ι. Βογιατζίδου. Τὸ χρονικὸν τῶν Μετεώρων*** (σελ. 149—182).—***Γ. Ἀρβανιτάκη.*** Χριστιαν. σύμβολα. «Εὐλογίαι» τοῦ ***Ἁγίου*** Μηνᾶ (σελ. 183—219) ἔπονται καὶ 63 εἰκόνες εἰς τὸ τέλος τῆς διατριβῆς, ἥτις εἶνε λίαν ἐνδιαφέρουσα, περιέχουσα πλείστας νέας παρατηρήσεις περὶ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ καὶ τῶν μικρῶν ἁφιερωτικῶν ληκυθίων, τῶν κοινῶς «εὐλογιῶν» καλουμένων. Ὁ κ. Ἀρβανιτάκης εἶνε ἀκούραστος ἐρευνητής, γνωρίζων ἐξ αὐτοψίας τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, Παλαιστίνῃ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἀνατολῆς μνημεῖα.

—***Α. Σιγάλα*** Ἀνωνύμου, βίος καὶ ἀνατροφὴ τοῦ ἁγ. Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος (σελ. 220—226).—***Ν. Ι. Γιαννοπούλου, αἱ παρὰ τὴν Δημητριάδα Βυζαντ. Μοναί.*** Μέρος δεύτερον (σελ. 227—241).—***Γ. Σωτηρίου. Ἡ ὄμορφη ἐκκλησία Αἰγίνης.*** (σελ. 242—276).— ***Κωνστ. Ἀμάντου***, γλωσσικαὶ παρατηρήσεις εἰς μεσαιωνικοὺς συγγραφεῖς. Ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει διαφόρους λέξεις παρερμηνευθείσας ἢ μὴ ὀρθῶς γραφομενας ὡς τὸ ῥῆμα «γραμματίζω» ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «γαμματίζω»=κάμπτω. Ἐπίσης ἡ λ. χυμευτὴ ἐπὶ εἰκόνων ἐσμαλτωμένων ἢ καὶ ἐπὶ μετάλλου ἐξεργασμένων. Ἡ λέξις «ἡλιακὸς» δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἢ μᾶλλον νὰ γενικευθῇ καὶ παρ' ἡμῶν ἀντὶ τοῦ ἐξώστου, ἰδίως τοῦ πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένου. Ἡ λ. σκάμμα=ἀγών, ἄθλα, εἶτα δὲ καὶ σατυρικὸν ἔργον.—***Ἀναστασίου Ὀρλάνδου, αἱ καμαροσκέπαστοι βασιλικαὶ τῶν Ἀθηνῶν.*** (σελ. 288—305) ὁ τύπος τούτων ἔχει τὰ πλεῖστα τῶν στοιχείων αὐτοῦ κοινὰ πρὸς τοὺς ναοὺς τῆς Β. Μεσοποταμίας καὶ κυρίως τῆς Ἀρμενίας. Εἶνε λοιπὸν πιθανὸν ὅτι εἰσήχθη εἰς Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγίστης ἀκμῆς τῆς Ἀρμεν. ἀρχιτεκτονικῆς, ἤτοι μεταξὺ τοῦ 700 καὶ 1000 μ. Χ.—***Γ. Π. Ἀναγνωστοπούλου***, ἐπίδρασις τῆς Βενετίας ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς κατηληφθεισῶν ἄλλων χωρῶν (σελ. 306—315).—***Γ. Ε. Τυπάλδου, ὁ Ῥὼς Σολυμᾶς τῶν Βυζαντινῶν καὶ οἱ Ροσόλυμοι τῆς***

Κεφαλληνίας (σελ. 316—328)—Ἐπονται ὀνόματα τὰ Βυζαντινῶν καλλιτεχνῶν, βιβλιογραφία κλπ. Εἶνε ἄξιον παρατηρήσεως ἐν τέλει καὶ γεγονὸς ἀξιοῦρήνητον ὅτι εἰς τοὺς δύο ὀγκωδεστάτους τούτους τόμους τῶν Ἐπετηρίδων τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν ***οὐδὲ ἅπαξ*** γίνεται μνεία οὔτε τῆς Χριστιαν. ἀρχαιολογ. Ἑταιρείας, οὔτε τῶν «Δελτίων» ταύτης, ἐνῷ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐτελέσθη ἐν πάσῃ ἐπισημότητι ἡ Τεσσαρακονταετηρὶς τοῦ ἐθνικωτάτου τούτου ἱδρύματος, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλουσι τὴν ὕπαρξίν των καὶ τὸ Βυζαντ. Μουσεῖον καὶ οἱ ἔφοροι Βυζαντινῶν σπουδῶν καὶ αὐτὴ ἡ Ἑταιρεία τῶν Βυζαντν. σπουδῶν, διότι ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία διὰ τοῦ ἀειμνήστου Λαμπάκη καὶ τῶν συνεργατῶν καὶ διαδόχων αὐτοῦ ***παρεσκεύασε*** τὸ ἔδαφος καὶ ἤνοιξεν εὐρεῖαν λεωφόρον πρὸς τὰς Βυζαντιν. σπουδάς. Καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐὰν συνέβαινεν τοῦτο, καθῆκον ὑπέρτατον ἐπιστημονικὸν ἐπέβαλλεν, ἐὰν οὐχὶ τὸν πανηγυρισμόν, ὡς ὤφειλεν, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν ***χρονογραφικὴν μνείαν*** τοῦ πράγματος. Πράγματι ἐν Ἑλλάδι ὁ φθόνος καὶ ἡ μικροψυχία καταρρίπτει καὶ ταπεινώνει τὰ πάντα, καθιστᾷ δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐπιστήμονας κατωτέρους τῆς ὑψηλῆς καὶ εὐγενοῦς ἀποστολῆς των!

—ΔΗΜΗΤΡ. ΠΑΣΧΑΛΗ. Ἡ Ἄνδρος ἤτοι ἱστορία τῆς νήσου Ἄνδρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Μετὰ 70 εἰκόνων καὶ 6 φωτοτυπικῶν πινάκων. Ἐν Ἀθήναις, 1925. Τὸ πολύτιμον καὶ ὀγκωδέστατον τοῦτο σύγγραμμα ὀφείλεται εἰς τὴν ἀκατάπονητον φιλοπονίαν, ἀλλὰ καὶ φιλανδρίαν τοῦ ἐξ Ἄνδρου καταγομένου ἐπιφανοῦς καὶ σοφοῦ ἐπιστήμονος, ἡμετέρου δὲ πολυτίμου συνεργάτου κ. ***Δημ. Π. Πασχάλη,*** διατελέσαντες πρὸ ἐτῶν καὶ Νομάρχου ἐν διαφόροις νομοῖς τῆς Ἑλλάδος. Ὁ συγγραφεὺς εἶνε ἤδη γνωστότατος ἐκ πλείστων αὐτοῦ σπουδαιοτάτων διατριβῶν, μελετῶν, φυλλαδίων καὶ δημοσιευμάτων, διότι ἡ παραγωγικότης τοῦ ἀνδρὸς εἶνε ὅλως ἐξαιρετικὴ καὶ ἀσυνήθης δι' Ἕλληνα ἐπιστήμονα. Τὸ δὲ παρὸν σύγγραμμα, προϊὸν ἐργασίας βίου ὁλοκλήρου, φέρει τὸν τύπον ἀρτίου ἐπιστημονικοῦ ἔργου, τιμῶντος τὰ Ἑλλην. γράμματα καὶ τὴν ὅλην ἐν γένει Πατρίδα. Εἶνε δ' ἐκδεδομένον μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς καλαισθησίας καὶ τυπογραφικῆς φιλοκαλίας, τῶν δύο ἐξ Ἄνδρου χορηγῶν, κ. κ. ***Λεωνίδα Βογιατζίδου*** καὶ ***Μιχαὴλ Ἐμπειρίκου,*** ἀφειδῶς παρασχόντων τὰ μέσα ἵνα τὸ πολύτιμον τοῦτο ἔργον ἔλθῃ εἰς φῶς ὅσον οἷόν τε λαμπρότερον.

Καὶ εἰς μὲν τὸ ***Πρῶτον μέρος*** περιγράφεται καὶ ἱστορεῖται ἡ Ἄνδρος ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων, περιλαμβάνει δὲ τὸ μέρος τοῦτο 18 ὅλα Κεφάλαια, πάντα μετὰ ἀκριβεστάτων πειριγραφῶν καὶ βαθυτάτης ἐρεύνης τοῦ θέματος μετὰ πλείστων παραπομπῶν καὶ σημειώσεων. Ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀφίνει οὐδὲν σημεῖον ἀνεξερεύνητον, τὰ πάντα δ' ἐρευνᾷ μετ' ἄκρας εὐσυνειδησίας ἀνατρέχων εἰς πάσας τὰς πηγὰς καὶ εἰς τὴν πολύτιμον ***ἐξ αὐτοψίας*** γνῶσιν τῶν πραγμάτων. Εἰς τὸ ***Δεύτερον μέρος*** περιγράφεται καὶ ἱστορεῖται ἡ αὐτὴ νῆσος ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων μέχρι τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης (490—338 π. Χ.), σταθμοῦ σημαντικοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὸ μέρος τοῦτο περιλαμβάνει 10 Κεφάλαια. Εἶτα τὸ ***Τρίτον μέρος*** περιγράφει ἐντὸς τεσσάρων Κεφαλ. τὴν Ἄνδρον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Πτολεμαίων τῆς Αἰγύπτου. Τὸ ***Τέταρτον μέρος,*** ἀποτελούμενον ἀπὸ 16 Κεφάλαια, πραγματεύεται περὶ τῆς Ἄνδρου ὑπὸ τὸ βασίλειον τῆς

Περγάμου καὶ τῆς Ρώμης. Καὶ τέλος τὸ ***Πέμπτον μέρος***, περιλαμβάνον 13 Κεφάλαια, περιγράφει καὶ ἀφηγεῖται τὰς τύχας τῆς ὡραίας ταύτης νήσου τοῦ Αἰγαίου ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ἤτοι καθ' ὅλον τὸν Ἑλλην. Μεσαίωνα. Καὶ ἐκ μόνης τῆς ἀναγραφῆς τοῦ Κεφαλαίου τοῦ Α΄ τόμου δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ κατανοήσῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐπιχειρήματος, ὅ ὁτι περιγράφων τις νῆσόν τινα οὕτω περιφανῆ καὶ ἱστορικὴν σχεδὸν εἰπεῖν συγγράφει ὁλόκληρον τῆς ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐν ᾗ εἶνε τοσοῦτον στενῶς συνυφασμένη ἡ τύχη πάσης ἐνδόξου καὶ ἱστορικῆς πόλεως ἢ νήσου αὐτῆς.

Ἀλλ' ὁ κ. Πασχάλης κατέχει καὶ ἄλλο τι σπάνιον καὶ ἐπίφθονον ὡς συγγραφεὺς πλεονέκτημα, ὅτι χειρίζεται τὴν Ἑλλην. γλῶσσα μετ' ἐξαιρετικῆς χάριτος, εὐροίας καὶ γλαφυρότητος, ὥστε τὸ ἔργον αὐτοῦ δὲν εἶνε ἁπλῶς ἐπιστημονικόν, ἀλλὰ καὶ ***λογοτεχνικόν***. Αἱ φράσεις αὐτοῦ εἶνε λαξευταί, αἱ λέξεις κομψαὶ καὶ ἑκάστοτε αἱ μᾶλλον προσαρμοζόμεναι εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ συγγραφέως, ὥστε ἀμφότερα ὡς συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ ἐξέχοντα ἔργα τέχνης, ἀποτελοῦσί τι ἑνιαῖον καὶ ἀδιάσπαστον. Εἶδος καὶ ἰδέα, μορφὴ καὶ ἔννοια συνενοῦνται εἰς ὑπερτάτην τινὰ ἁρμονίαν, οἵαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀνήγαγον εἰς ἀνέφικτον τελειότητα, δὲν γνωρίζει δέ τις καὶ αὐτὸς τί νὰ θαυμάσῃ πρότερον, τὸ ὕψος καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν διανοημάτων ἢ τὴν ἀπαράμιλλον χάριν καὶ γλαφυρότητα τοῦ ὕφους.

ΔΗΜ. Π. ΠΑΣΧΑΛΗ. Συμεὼν, Ἐπίσκοπος Σύρου, Τζιᾶς, Θερμίων. Τήνου. (Βιβλιοθήκη Θεολογίας) Ἀθῆναι 1925. ***ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ. Ἀναγραφὴ χρονολογίας τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ. Ἀπὸ Ζωΐλου (962) μέχρι Μητροφάνους*** († 1889) καὶ εἰδήσεις ἱστορικαὶ περὶ αὐτῶν. (Βιβλιοθ. Θεολογίας) Ἀθῆναι, 1926.

ΓΕΩΡΓ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ Νταοῦ Πεντέλη. Σειρὰ ἐπιστημον. ἐκδόσεων «Ὁδοιπορικοῦ Συνδέσμου». Ἀθῆναι 1921.

ΔΗΜ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ. Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι καὶ ἡ ἐποχή των. Λόγος πανηγυρικὸς κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1926.

ΚΩΝΣΤ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ. Ἡ σφραγὶς Θεοδώρου τοῦ Σταμδίτου. Μετατύπωσις ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Μ. Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1926.

Ν. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ. Παλαιοχριστιαν. καὶ Βυζαντινὰ γλυπτά. Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς byzantin. Zeitschrifft τόμ. XXV, τεῦχος 3—4. (Πὶν 1—2) σελ. 339—46). Leipzig, 1925. Ὁ ἀκαταπόνητος οὗτος ἐπιστήμων, ὁ πληρῶν τὰ Βυζαντινὰ περιοδικὰ διατριβῶν καὶ μελετῶν αὐτοῦ, εἶνε καὶ ὁ ἀκοίμητος φρουρὸς τῶν Χριστιαν. ἀρχαιοτήτων ἐν Θεσσαλίᾳ, Φθιώτιδι καὶ Χαλκίδι. Ἄνευ τῆς παρουσίας του δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἐκεῖ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον Χριστιανικὸν μνημεῖον! Ἐφέτος περισυνέλεξε τὰ ἐν Ἀλμυρῷ, ἐπεσκεύασε τὸ ἐκεῖ Μουσεῖον, ἐταξινόμησε δὲ καὶ διηυθέτησε τὰ ἐν αὐτῷ παντοῖα μνημεῖ, δαπανῶν καὶ ἐξ ἰδίων πολλάκις, διότι τὸ σπάταλον τοῦτο Κράτος εἶνε φειδωλότατον ὅταν πρόκειται νὰ περισωθῇ τι ἐθνικὸν κειμήλιον ἀνεκτιμήτου ἀξίας! Ὁ δὲ πολύτιμος οὗτος ἐπιστήμων μόλις κατέχει θέσιν ἐπιμελητοῦ τῶν Χριστιαν. ἀρχαιοτήτων, καθ' ἣν στιγμὴν διωρίσθησαν ἄνευ διαγωνισμοῦ ἔφοροι ἄνθρωποι μὴ ἐκδόσαντες ***οὐδεμίαν σελίδα κἄτ,*** ἐπὶ ἀρχαιολογ. θέματος!...